

WUJ

ONS WERK — ONS LEVEN

ZIE ONZE REPORTAGE OP PAG. 3-5

Van Charles Breyer

WEEKBLAD VAN EN VOOR WERKEND NEDERLAND
7e JAARGANG No. 52 - VRIJDAG 30 JANUARI 1942

13 1/2
CENT

ZOON VAN DE VJAND

door LEO VAN ANDEL

Langs een nauw pad door het bos kwam een enorm zwaar beest, dat zich ondanks zijn omvang rustig als een schaduw voortbewoog. Het was Munyi, de zwarte rhinoceros. Ze was leigrijs van kleur en haar huid was meer dan een duim dik. Ofschoon kort en dik, was haar kracht enorm: ze wog meer dan tweeënhalf ton en alles was been en spier.

Haar hoofd was onevenredig lang en van een monsterachtige vorm, en op haar neus groeiden twee hoorns, de achterste kort en bot, de voorste dertig duimen lang, smal en scherp als een slagwaard.

Munyi was een overblijfsel uit het primitieve tijdperk. Ze had meer spierkracht dan brein, maar ze had zich wonderwel aan haar omgeving aangepast.

Haar kleine, varkensachtige ogen konden niet verder zien dan de struiken juist voor haar, haar onbuigzame gewrichten maakten het haar onmogelijk, een hindernis van meer dan drie voet hoogte te beklimmen — maar haar reuk en gehoor waren zonder weerga in de wildernis, en daar er geen mensen in de buurt waren, vermeerde haar soort zich verbazingwekkend.

Munyi vreesde en haatte de mensen. Tengevolge van hun onmeedogende vervolging hadden de rhinocerosen hun gewoonten geheel moeten veranderen. Ze hadden het open veld voor de dichte begroeiing van kreupelhout of bos moeten verwisselen.

Ze was oud en in haar trage geest sluimerden vage herinneringen. Hoewel gewend te grazen als een zebra, leefde zij nu uitsluitend van boomchors en bladeren; ze had haar smaak met haar veiligheid in overeenstemming gebracht. Overdag vertoonde zij zich niet, maar koos ze een verborgen plaats, om te slapen, pas wanneer de schemering daalde, ging zij op voedsel uit.

Sluw had ze als haar huis dit bergwoud uitgekozen, ver van de mensen en hun wrede gewoonten.

De oude rhinoceros werd geplaagd door een verdriet, voor zover men tenminste een dergelijk „menselijk” woord ten opzichte van een zo geweldig beest gebruiken mag. Gedurende een week had haar jong kalf aan een onbekende kwaal geleden en de vorige dag was het gestorven. Munyi was nu op weg naar een ander deel van het bos, weg van het toneel, waar deze tragedie zich had afgespeeld.

Ze treurde gemelijk en eenzaam, maar de strijd om het bestaan liet nog steeds zijn rechten gelden en ze verloor haar gewone omzichtigheid niet uit het oog, terwijl zij langs het bekende pad verder liep.

In de warme glans van een volle maan lag het tropische woud zo groen als de zee. Op de hoge hellingen van Mount Kenya regent het dikwijls. Deze plaats was voortdurend vochtig en somber, de plantengroei was diepgroen, vandaar dat het maanlicht, dat

door de bomen filterde, de herinneringen aan een groene zeebodem in het leven riep.

Honderden en honderden mijlen ver waren de heuvels en de valleien bekleed met bomen: korte en massieve, lange en slanke, gave en knoestige, sommige recht als telegraafpalen, andere gekronkeld als de zonde — bomen van iedere vorm en afmeting, vele van hen onbekend en zonder naam.

Tussen de bomen, waar de omstandigheden het veroorloofden, groeiden struikgewas, grote rhododendrons, laurier- en hulststruiken, vaag herinnerend aan hun Europese neven. Maar de wingerdranken en de touwdikke lianen waren uitsluitend tropisch, evenals de bleke maanbloemen, die de slingers decoreerden.

Het merendeel van de schepsels, in deze wereld van bomen levend, waren nachtdieren, en op een nacht als deze vermengden hun kreten en hun gebrul, het gekraak en het geritsel tot een vreemde kakaphonie van geluiden. Duizend soorten insecten zoemden en sjirpten in de warme duisternis, boomkikvorsen kwaakten, olifanten trompetten, buffels loeiden.

De jagers waren druk bezig. Kleine dieren sprongen met verschrikte kreten door het kreupelhout om sluipende luipaarden te ontkomen, apen krijsten uit angst voor pythons, die langs de takken, waarop zij zaten, omhoog kwamen. Het was een plek van bloeddorst en vrees en alles, wat hier verblijf hield, moest voorzichtig en klaar wakker zijn.

Munyi bleef onverstoorde door al deze wreedheid en onderdrukking, want in de wildernis behoefde zij niets anders dan de mensen te vrezen. Weinig beesten waren sterk genoeg om haar aan te vallen, en het was niet nodig. Leeuwen, de enige dieren, die haar hadden kunnen vernietigen, waren dieren van de vlakke en drongen slechts zelden in de vochtige bossen door.

Maar de rhinoceros was voorzichtig, want zij was eenzaam in een vijandige wereld, en altijd kon het onverwachte op de loer liggen, om toe te slaan.

Het pad was een buffelpad, op sommige plaatsen steil en ruw, bijna onbegaanbaar door boomwortels en bemoste stenen. Munyi bewoog zich voorzichtig voort. Haar enorme poot had drie tenen, die zich onder haar gewicht enigszins spreidden. Als de lianen laag over het pad hingen, liet ze haar kop er onder glijden, en liet ze over de lengte van haar rug krasen. De lianen waren geknakt en glanzend door de aanraking met de huid van vele beesten.

Haar vooruitgang was langzaam maar vastbesloten. Ze trok tegen de wind in, haar keuze van richting werd evenals bij vroegere zeevaarders bepaald door luchtstromen.

Van tijd tot tijd ontmoette zij kleinere dieren op haar pad, die heel nederig ruimte voor haar maakten. Mensen zouden in angst wegvlucht zijn voor de plotselinge verschijning van deze lelijke reus, maar deze bosbewoners kenden geen vrees voor haar.

Ze wisten, dat de rhinoceros een strikte vegetariër was en heel vreedzaam, zolang men haar met rust hield. Maar zij gaven haar de ruimte. Ze was een aristocrate van de wildernis en dientengevolge kwamen haar zekere rechten toe.

Munyi kwam op een vlakke heuveltop, waar minder struiken groeiden en de bomen minder dicht op elkaar stonden. De plek lag helder groen in het maanlicht; elke meter er van duidelijk zichtbaar. Een bekende muskusachtige geur prikkelde haar neusvleugels en liet haar stilstaan.

Uit het tegenoverliggende kreupelhout drong een aantal gigantische beesten. Het was een kleine kudde olifanten, die juist in het bergbos gearriveerd waren, na een lange mars van het kreupelhout langs de Tana Rivier.

Een twintigtal meters voor de rhinoceros bleven zij stilstaan. Twee grote stieren stonden vooraan en hun houding zei duidelijk, dat zij in de rhinoceros een vijand zagen.

De bijziende Munyi kon hen vaag onderscheiden. Ze stonden als enorme zwarte blokken in het maanlicht, hun lange slagstanden staken glinsterend tegen hun donkere huiden af. Hun zellachtige oren stonden wijd uit en hun slurven staken omhoog.

Munyi had geen reden om olifanten te vrezen, maar het gedrag van deze nieuw aangekomenen was verontrustend. Er lag een zekere dreiging in hun afwachtende onbeweeglijkheid. Op zulk een manier ontstaan veten en Munyi voelde de naderende dreiging er van in de houding van de andere.

De oorzaak hiervan waren de kalveren, die zich in het binnenste van de kudde achter hun moeders verborgen. Er waren moelijkheden bij de Tana Rivier geweest. De rhinocerosen daar zijn ongewoon opvliegend en boosaardig. Overdag soezend in het struikgewas, zijn ze 's avonds en 's nachts geneigd elken indringer tegemoet te treden en hem onder de voet te lopen met de zorgeloze arrogantie van den tiran voor de zwakkeling.

Olifantskalveren zijn speelse en onderzoekend. Hun moeders kunnen niet altijd over hen hoeden en vaak dwalen zij in de struiken af. Dit gebeurde bij de Tana Rivier en steeds lokte de nieuwsgierigheid van een ondernemend kalf een woede-uitbarsting van een halfslaperige en nijldige rhinoceros op, die het kalf dan met zijn hoorn bewerkte en het wreed aardig vertrapte, terwijl hij verder ging, zoals een man een jong poesje uit de weg zou kunnen schoppen.

Voor de olifanten, de baronnen der wildernis, was deze onuitgelokte aanval niet langer te verdragen. De twee grote stieren, Refu en Embamba, die broers waren en dezelfde geest bezaten, besloten de aanvallers te straffen. Aan de gehele neushoornstam werd de oorlog verklaard; en waar een van deze eenzaam levende dieren aangetroffen werd, maakten zij er net zo lang jacht op, tot het dood aan of onder hun poten lag.

In een paar weken had een half dozijn het gelag betaald en de overige trokken weg uit de omgeving van deze reuzen, die het op hun uitroeiing gemunt schenen te hebben.

Olifanten zijn evenwel intelligente dieren. Toen Refu en Embamba in het hoge bos Munyi ontmoetten, waar zij na lange afwezigheid terugkeerden, zagen ze haar niet onmiddellijk als een moordenaar van kalveren, want in het verleden hadden zij altijd vreedzaam met de Mount Kenya rhinocerosen omgegaan.

Maar vijandigheid jegens Munyi's geslacht was een tweede natuur voor hen geworden. Ze wantrouwden haar en weifelden even, of ze haar zouden aanvallen en uit de omgeving zouden verdrijven.

De beslissing werd hun opgedrongen door het gedrag van Tanjoes, een kalf van een maand oud, dat in de voorste rij van de kudde stond. Het nieuwsgierige, kleine dier glipte weg van zijn moeder, liep voorbij de twee stieren en rende toen jolig op de vreemdeling toe.

Onmiddellijk sprong Savuk, de jonge moeder, haar roekeloze spruit achterna. De situatie verstoorde Munyi. Ze schudde waarschuwend haar kop en liet een diep gegrom horen.

Dit was genoeg voor Refu: hij verdroeg niet de minste uitdaging aan het oppergezag van de olifant. Met lange passen rende hij op de rhinoceros toe. Zijn broeder volgde vlak achter hem. De twee grote stieren kwamen op de verbaasde Munyi af met die grote pas, welke een olifant in staat stelt een beladen paard voor te blijven.

De kudde, waarvan de meeste dieren onbekend waren met de reden van deze plotselinge draafpartij, volgde haar leiders in een verwarde kluwen, waarin de identiteit van moeders en kalveren ogenblikkelijk zoek raakte.

Munyi draaide zich om en rende voor haar leven, terug langs het pad, dat zij gekomen was. Zij, die zo rustig en omzichtig geweest was, kraakte en donderde nu door elke hindernis heen. De opschudding van haar vlucht veroorzaakte onder alles, wat in de buurt leefde, grote onrust. Ze kende het pad, de olifanten niet; binnen een paar minuten had ze hen ver achter zich gelaten.

Als een kudde olifanten begint te lopen is het moeilijk te zeggen, waar zij zal stilstaan. Schrik zit in de lucht, de besmetting van de stampende kudde verspreidt zich over allen. Refu en Embamba hadden de draafpartij in het leven geroepen, het kostte hun echter heel wat meer moeite, om de kudde weer tot staan te brengen. Tegen die tijd was Tanjoes, de oorzaak van de opwindig verdwenen.

Het kleine kalf was langs een steile helling naar beneden gegleden, aan de voet waarvan hij in een paar doornige struiken terecht was gekomen. Angstig en verontrust kwam hij over-eind en holde over de verdroogde bedding van een klein riviertje in een richting tegenovergesteld aan die van de kudde.

In de tussentijd besnuffelde Savuk, zijn verontruste moeder, elk kalf in de kudde, in de hoop haar eigen te vinden. In de verwarring, die er onder de dieren heerste, vergde dit veel tijd en moeite. Eindelijk keerde ze terug langs het pad, maar toen was Tanjoes al ver weg en haar angstige trompetten bleef onbeantwoord.

Hevig ontsteld door de ondervonden behandeling, kon Munyi niet begripen, waarom de olifanten haar aangevallen hadden; het was de eerste maal, dat zo iets was gebeurd. Ze had echter een vasthoudende natuur: ze was op weg geweest naar een bamboebosje, waartussen vele jonge stengels stonden en alle olifanten van het bos zouden haar daarvan niet terug kunnen houden. Een omweg langs een diep ravijn makend, vervolgde ze langs een ander pad haar weg.

Na een uur kwam zij bij een kabbelend beekje, welks oevers met jonge bamboestengels begroeid waren. Op

haar gemak begon zij te eten en binnen korte tijd was de aanval van de olifanten uit haar herinnering weggevaagd. Het knagende gevoel van het verlies van haar kalf was het enige, wat haar van een algehele voldoening terughield.

Daar, toen de maan reeds laag aan de hemel stond en een koude ochtendwind over de heuvels streek, vond Tanjoes haar. Hij had mijlen aan een stuk door gedraafd en verkeerde in een uitgeputte staat van vrees en honger. De manieren van de vreemde dieren hadden hem doodsbenauwd gemaakt. Hij kende de bospaden niet en wist niet welke richting hij nemen moest, om zijn moeder te vinden.

Tussen twee bamboestruiken zag hij de vierkante, lompe rhinoceros staan en hij keek haar met verschrikte, blauwe ogen aan. Hoewel zij slechts een heel vage overeenkomst met zijn moeder vertoonde, had zij toch iets bekends voor hem. In ieder geval voorzag ze in één behoefte: ze was groot, vreedzaam en rustig. Tanjoes begon zachtloeiende geluiden te maken, waarin hij zijn wantoep en zijn verlangen naar koestering tot uitdrukking probeerde te brengen.

Munyi, jonge bamboeloten kauwend, keek het kleine dier verwonderd aan. Ze veronderstelde de olifantskoe dichtbij, maar ontdekte haar niet. Ze was er huiverig van, nu met haar maaltijd verder te gaan, want te goed kende zij de lichtgeraaktheid van vrouwtje met jongen, en elk ogenblik kon de angstige moeder verschijnen en haar aanvallen. Ze gromde onderzoekend tegen Tanjoes, alsof zij hem wilde vragen, wat hij van haar wenste.

Hij vatte dit als een invitatie op en kwam beschroomd op haar af en liet toen zoekend zijn kleine slurf over haar lichaam glijden. Munyi's verbazing werd nog groter; zoveel familiariteit had zij van een vreemdeling nog nooit meegemaakt.

Maar de duidelijke hulpeloosheid

van het kalf wekte haar moederlijk instinct. Klaarblijkelijk was hij verlaten en zij kon onmogelijk aan zijn inleidende pogingen weerstand bieden. Ze streelde zijn kop met de rechterzijde van haar grote neus en vertelde hem met norske stem, dat er geen reden voor angst was.

Dit was alle aanmoediging, die Tanjoes nodig had; onmiddellijk vielen vrees en eenzaamheid van hem af. Hij had een beschermster gevonden en voelde zich nu weer op zijn gemak. Hij begon op de borst van de rhinoceros naar de kleine lichaamsdelen te zoeken, waaruit zijn moeder hem gevoed had en was ontstemd, toen hij niets van die aard vond.

Maar het kostte hem niet veel tijd om te ontdekken, dat dit moederlijke dier voedsel verschafte uit een geheel andere bron en alles liet hem vrij onverschillig zolang hij zijn ontbijt maar kreeg. De melk smaakte vreemd, maar hij was te uitgehongerd om critisch te zijn.

Munyi, weer een kalf zogende, aanvaardde de situatie als volmaakt natuurlijk. Een golf van tederheid jegens deze kleine olifant, die zo onmiddellijk de plaats van haar dode telg had ingenomen, steeg in haar omhoog.

Hier was een verlaten kalf, dat haar uitgenodigd had, hem te voeden en voor hem te zorgen. Plicht en genegenheid waren voor haar hetzelfde, oude gewoonten herstelden zich en zij werd weer een zorgzaam moeder.

Nu behoren olifanten en neushoorns niet tot dezelfde familie, en het was opmerkelijk, dat Tanjoes' ontbijt zijn spijsvertering niet ernstig stoorde. Hij scheen echter de vreemde melk te verdragen, en ging, na zijn behoeften bevredigd te hebben, in een holle plek onder een boom liggen, doodmoe na zijn lange draafpartij.

Munyi stond naast hem, trots en teder, vervuld van een ondenkbare genegenheid jegens dezen geadopteerden zoon. Hij was aan haar zorg toe-

vertrouwd en zijn afhankelijkheid van haar bereidde haar een diepe vreugde.

Toen de zon hoger rees, wekte zij het kalf en dreef het in doornig struikgewas, waar zij de dag zonder interruptie konden doorbrengen. Tanjoes, uitgerust en verfrist, begon echter de omgeving te onderzoeken op een manier, die het meer bezadigde dier enige angst aanjoeg en haar sluimeringen waren overeenkomstig onrustig.

Ze had een holle plek in het warme leem gemaakt en lag daar als een reusachtig varken en gromde terechtwijzingen naar het jong om dicht bij haar te blijven.

Een vlucht groene vogels vond hen en begon hun huiden van parasieten te bevrijden. Tanjoes neusde rond in het kreupelhout, onderzocht heesters en snuffelde aan kevers en vlinders. De herinnering aan zijn eenzaamheid was echter nog niet geheel en al verwaagd en steeds gehoorzaamde hij de bevelen van zijn beschermster. Op gezette tijden voedde hij zich en steeds scheen de vreemde melk hem geen kwaad te doen.

Toen de schemering begon ging de neushoorn naar de stroom om te drinken. Tanjoes zoog water in zijn slurf op en bespoot zowel zichzelf als zijn stiefmoeder, hetgeen Munyi een zeer vreemde handeling vond.

Op dit ogenblik beschouwde ze hem niet meer als een vreemdeling, maar zag hem, precies als een hen, die een eend heeft uitgebroed, als haar eigen nakomeling. Als zodanig was hij een voortdurende bron van verbazing voor haar, want zijn gedragingen waren opvallend verschillend van die van enig ander kalf, dat zij zich herinnerde.

Ze begon tevreden te grazen en tijdens deze alles in beslagnemende bezigheid vergat zij bijna het bestaan van haar stiefzoon. Het verre trompetten van een olifant verontrustte haar niet, want deze dieren waren talrijk hier en hun aangelegenheden waren niet de hare.

Het trompetten werd luider, de olifant kwam dichtbij. Tussen de bamboestengels verscheen de massieve kop en de wijduitstaande oren van Savuk, nog steeds op zoek naar haar kalf.

Munyi stond in een klein pad rustig te grazen, terwijl Tanjoes een heester uit de grond probeerde te trekken, waarvan de wortels echter te stevig in de grond zaten. Savuk bereikte de open plek en zag haar zoon in de onmiddellijke nabijheid van een van het gehate ras, dat aan de Tana Rivier zoveel verlies en droefheid onder haar vrienden had aangericht. Ze uitte een kreet van woede, slingerde haar slurf naar beneden en rende op haar vijandin af.

Niet in het minst op iets verdacht, zou Munyi verpletterd zijn geworden, maar Tanjoes kwam tussenbeide om haar te redden. Het kalf draafde gorgelend van vreugde op zijn moeder toe en sloeg zijn slurf om haar voorpoot. Onmiddellijk vergat Savuk haar wraakgevoelens. Zacht kreunend liet zij haar slurf over haar jong glijden en begon wild te trompetten, toen ze hem ongedeerd bevond.

Munyi was voor de zoveelste maal verbaasd. Ze keek rond naar haar kalf en zag het niet. Ze zag wel een olifantskalf, dat zich aan het grote dier tegoed stond te doen, dat zo even uit het bamboebos op haar aangestormd was.

Redelijkheid was Munyi's sterkste zijde niet. Om haar jong te verdedigen, zou ze zich doodgevochten hebben — tegen een hele kudde olifanten, als het nodig was. Maar was het nodig? Natuurlijk was haar eigen, kleine stier dood. Toch kwam het haar voor, dat hij een ogenblik geleden nog naast haar gestaan had.

Ze keek onderzoekend naar haar tegenstandster. Ontwifelbaar was dit een olifantskoe, die een olifantskalf zogde en geheel opging in de zorg voor haar telg. Munyi was hiervan al te vaak getuige geweest om het opmerkelijk te vinden.

BEWAAR SCHILLEN EN ETENRESTEN!

DAAR KRIJGT U VLEESCH, VET, BOTER, KAAS EN MELK WEER VOOR TERUG!

Haar traag brein wist niet, wat het er van maken moest. Verbijsterd draaide zij haar kop naar alle kanten, gromde wanhopig, onzeker wat ze doen moest.

Savuk scheen haar geheel vergeten te zijn door de vreugde van het her vinden van het kleine schepsel, dat nu het dieet weer opvatte, dat moeder natuur voor hem bestemd had.

Munyi begon verbitterd in grote cirkels rond te lopen en dreef haar hoorn diep in de grond, die zij aan grote brokken scheurde. De gehele aangelegenheid kwam haar uiterst raadselachtig voor.

Ze was er nu van overtuigd, dat zij geen kalf had; ze was een eenzame weduwe, wier interesses dit seizoen beperkt zouden worden door het genoegen van het grazen en het wintelen en slapen in de schaduw.

Deze olifantskoe, bezig met moederlijke plichten, had recht op afzondering. Waarom zij op het punt had gestaan, haar aan te vallen, wist Munyi niet. In een plotselinge vlaag van ongeduld wierp zij haar kop omhoog, snoof luid en verdween krakend in het struikgewas.

Noch Savuk noch Tanjoes stelden belang in haar vertrek. Ze waren weer bij elkaar en de zaken hadden hun normale loop weer genomen. Na enige tijd begaf de olifant zich op weg om zich weer bij de kudde aan te sluiten. Tanjoes liep naast haar en neusde oudergewoonte tussen de struiken.

Dieper in het bos bewoog Munyi zich langs een bekend pad voort. Ze ging naar een afgelegen plek, waar ze wel meer haar dagslaap volbracht. Tegen de tijd, dat zij daar aankwam, waren de episodens met het verloren olifantskalf en de korte terugkeer tot de plichten van het moederschap nog slechts vage herinneringen voor haar, die ze de volgende dag waarschijnlijk geheel vergeten zou zijn.

WAARDELIGE BEKEN TUNJUESSTEN EN OUD PAPIER ZIJN VAN GROOT NUT VOOR OULIE VERBERINGSTIJD!

TONGENS. DAAR KRIJGEN WE WEER NIJUN PAPIER VOOR TERUG!

'n Eenzame straatlantaarn

